

mezeným ručením jest zvláštní, od společníků rozdílnou právní osobou a jest povinna vésti vlastní obchodní knihy a knihu podílů, ze kterých má býti stav kmenových vkladů patrným. Jenom obsahu těchto knih, a nikoliv neprojevené vůli jednatele, jest možno přikládati právní význam. Platil-li žalovaný něco za společnost na účet svého kmenového vkladu, ale nepostaral se, aby bylo placení zapsáno v knihách společnosti jako takové placení, nemůže se vůči věřitelům společnosti brániti námitkou, že, jsa jednatelem společnosti, byl oprávněn jménem společnosti vybrati kmenové podíly a platiti jimi dluhy společnosti. Jeho oprávnění k takovému účtování nemůže nahraditi nedostatek takového účtování. Proto rozhodl odvolací soud právem, že kmenový vklad žalovaného nelze pokládati za zaplacený. Vzhledem k donucovací povaze předpisů Šu 63 zákona nemůže ani souhlas ostatních dvou společníků, by žalovaný použil peněz, jež byly určeny ku zaplacení kmenových vkladů, ku zaplacení směnečných dluhů společnosti, ničeho změnit na právních následcích skutečnosti, že nebylo dbáno zákonných předpisů a že kmenový vklad nebyl hotově složen. Bezpodstatná jest také námitka, že když žalovaný věnoval účelům společnosti větší částky, než byl povinen, a když veškeré tyto částky přišly k dobru věřitelům společnosti, nemůže býti od něho požadováno ještě další placení. Záleží jen na tom, zda žalovaný již splnil povinnost, aby složil upsaný kmenový vklad v hotovosti, či ještě nesplnil. Když se tak ještě nestalo, jest povinen splatiti jej dodatečně. Nárok na dodatečné zaplacení kmenového vkladu jest zákonem odůvodněn. Konečnou námitkou, že dle Šu 90 zákona mohou jenom likvidatoři společnosti vymáhati dodatečné složení kmenových vkladů, a že musí potřebu rozvrhnouti poměrně na všechny podílníky, nelze se v tomto sporu již zabývati, neboť soudní usnesení, jímž byl nárok společnosti proti žalovanému na dodatečné zaplacení jeho kmenového vkladu přikázán žalobci do výše jeho vymáhané pohledávky ku vybrání, vešlo v moc práva.

Čís. 5064.

**Jde-li o vrácení přeplatku na dovozném, jež bylo ohledně všech zá-
silek zaplaceno najednou a přeplatek byl jako jednotná pohledávka re-
klamován, jest co do přípustnosti dovolání (§ 502 c. ř. s.) považovati
nárok za celek.**

Mezinárodní doprava železniční.

**Žaloba o vrácení přeplatku v mezinárodní dopravě železniční. V ka-
tastrofálním poklesu německé marky jest spatřovati nemožnost plnění.
Jde-li o vrácení přeplatku vybraného v cizí měně, jež jest vrátiti v Kč,
jest rozhodným kurs v době reklamace, nikoliv v době vybrání pře-
platku.**

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv I 424/25.)

Cukrovar S. zaslal několik vagonů cukru do Štrasburku. Nesprávným výpočtem dovozného přeplatil odesílatel dne 23. února 1923 1,780.412 marek. Dne 7. května 1923 odesílatel reklamoval vrácení pře-

platku a úráha vyřídila dopisem ze dne 18. ledna 1924 reklamaci v tom smyslu, že se žádaný přeplatek sice uznává, že však vzhledem na nepatrnou jeho hodnotu, ježto by poštovné činilo několikrát více, nežli celý přeplatek, vypouští od jeho poukázání. Žalobě, domáhající se na dráze zaplacení tolika Kč, kolik činil přeplatek dle kursu v den jeho zaplacení (23. února 1923), bylo oběma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Předem bylo se zabývatí otázkou, není-li dovolání proti srovnalým rozsudkům nižších soudů nepřipustným dle Šu 502 c. ř. s., neboť prvním soudem присouzených 2848 Kč 5 h týká se pěti celovozových zásilek, z nichž o každé byl vyhotoven zvláštní nákladní list, takže by mohlo býti dovozováno, že odvolací soud rozhodoval o pěti samostatných nárocích, z nichž žádný nepřesahoval 2000 Kč. Nejvyšší soud uvážil, že jde o přeplatek na dovozném, jež bylo ohledně všech pěti, týchž stran se týkajících a v též čas provedených zásilek zaplaceno dne 23. února 1923 najednou, že přeplatek byl jako jednotná pohledávka žalující firmou reklamován a žalovanou stranou také již uznán, a uznal proto dovolání za přípustné.

Zásadně dlužno přisvědčiti žalované straně v tom, že žaloba není žalobou o náhradu škody, nýbrž ryzí žalobou z nákladní smlouvy, uplatňující podle čl. 12 Bernské úmluvy vrácení přeplatku na dovozném, jež dráha neprávem vybrala. Jen jako žaloba z nákladní smlouvy mohla býti podána podle čl. 27 Bernské úmluvy proti československé železniční správě, ač dovozné bylo předepsáno německou železnicí a jí odvedeno, takže nelze mluvit o tom, že československé dráhy zavinily škodu žalující firmy neb se obohatily na její úkor. Podle všeobecných pravidel o náhradě škody a o nespravedlivém obohacení mohla by žalující firma žalovati pouze německou železniční správu, žalobu proti československé železniční správě možno posuzovati výhradně jen podle čl. 12 Bernské úmluvy. Tento předpis nezaručuje však straně, jak míní žalující firma, ani náhrady škody ani vrácení vnitřní hodnoty vybraného přeplatku, nýbrž prostě jenom vrácení toho, oč více bylo vybráno. Proto nemůže strana žádati vrácení přeplatku v jiné měně, než ve které byl od ní vybrán, nahodilý pokles hodnoty nejde na účet dráhy jako držitele přeplatku, nýbrž na účet strany jako skutečného oprávněného a věřitele. Vylučujíc nárok na náhradu škody z vybrání vyššího dovozného než bylo vybrati, vylučuje Bernská úmluva i zavinění železnice na obmyslnost její držby, ukládajíc jí pouze vrácení přeplatku, sprostuje ji dalšího ručení. Zásadně nemá tedy žalující firma nároku, by přeplatek, vybraný od ní v markách, byl jí vrácen v československých korunách. Nelze však přehlédnouti, že německé marky byly zatím zněhodnoceny takovým způsobem, že přeplatek 1,780.412 M, jenž v den placení, totiž 23. února 1923, se rovnal hodnotou 2848 Kč 65 h, měl dne 18. ledna 1924, když byl ředitelstvím státních drah uznán, hodnotu několikrát menší, než po-

štovné, jehož by vyžadovala jeho výplata. Při takovém poklesu hodnoty bylo by vrácení přeplatku v markách hospodářsky nesmyslné, a nemohlo by býti vůbec považováno za placení, neboť nebyla by jím straně poskytnuta vůbec žádná hodnota. Stav, nastavší takovým poklesem marky, rovná se dodatečně nastavší nemožnosti placení a dlužno jej po právní stránce posuzovati stejně. Podle §u 1447 obč. zák. sprostňuje nahodilá nemožnost plnění zavázanou stranu závazku, ale ukládá jí za povinnost, aby nahradila, co z důvodu svého závazku přijala, takovým způsobem, by neměla zisku ze škody druhé strany. Tuto náhradu lze určit jen v zákonné měně, proto jest žaloba na placení v čsl. korunách v tomto případě přes ustanovení §u 12 Bernské úmluvy přece oprávněna. Nelze však souhlasiti s nižšími soudy, že přísluší žalující firmě hodnota přeplatku podle kursu ke dni 23. února 1923, kdy přeplatek byl vybrán. Vylučuje-li mezinárodní úmluva jakož i československý železniční dopravní řád při vybrání vyššího dovozného, než mělo býti vybráno, zavinení na straně dráhy, nelze pokládati za to, že byla v prodlení s vrácením přeplatku do té doby, než strana přeplatek reklamuje. Žalobkyně mohla reklamovati ihned po vybrání přeplatku, každý odklad reklamace jde na její účet, takže sama musí nésti jeho následky, jmenovitě i pokles kursu až do dne reklamace. To uznala ostatně žalující strana sama tím, že v reklamaci ze dne 11. května 1923 požadovala vrácení marek, bez ohledu na pokles jejich kursu. Dnem reklamace stal se však nárok na vrácení přeplatku splatným (§§ 1417 a 904 obč. zák.), žalovaná dráha ocitla se neplacením v prodlení. Tvrzená nutnost šetření před vyřízením reklamace jde na účet dráhy, strana nemůže jí býti zkrácena ve svém právu, aby jí bylo placeno ihned. Prodlením v placení stala se dráha povinnou nahraditi žalobkyni škodu jí tím způsobenou, a ta nezáleží při poklesu dlužné měny jen v úrocích z prodlení, nýbrž i v znehodnocení dlužných peněz. Pokles kursu jde ode dne reklamace na účet dráhy. Dnem reklamace ustálila se vnitřní hodnota dlužné částky v poměru k domácí měně, přepočítání marek na československé koruny mělo se proto státi nikoliv podle kursu ke dni 23. února 1923, nýbrž podle kursu ke dni reklamace, totiž 11. května 1923. Jelikož tento kurs nebyl zjištěn, nezbylo než zrušiti rozsudky nižších soudů a vrátiti rozepři prvnímu soudu ku doplnění řízení jeho zjištěním.

Čís. 5065.

Z prohlášení třetího u vyrovnacího roku, že přistupuje ku vyrovnání jako rukojmí a plátce, nelze ještě vyvozovati výslovné prohlášení jeho o tom, že i pro něho má platiti závazek ze ztráty lhůt, napotom ujednaný. Rukojemskou smlouvu jest tu pokládati za smlouvu bezplatnou.

(Rozh. ze dne 20. května 1925, Rv II 238/25.)

Ve vyrovnacím řízení přistoupil při roku dne 22. května 1924 žalovaný k vyrovnání jako rukojmí a plátce. Vyrovnací kvota činila 38% a bylo umluveno, že při nedodržení některé splátky stává se splatnou celá kvota. Ježto dlužník nezapřavil celé splátky včas, domáhal se jeden